

TARTALOM:

A rézműves1

LŐRINCZ Róbert

A Magyar Lovaregylet dunakeszi-
alagi dokumentumai II. rész2

ASZTALOS Mihály

Paradicsomtermelés Dunakeszin
a II. világháború után II. rész4

VOLENTICS Gyula

Miért nem járhatott Mária Terézia
Dunakeszin?7

BÁTONYI Pál

A Grassalkovichok és Dunakeszi
II. rész8

ÁGOSTON András

Fábián Gáspár és az alagi Szent
Imre plébániatemplom II. rész9

SZÁMUNK SZERZŐI:

ÁGOSTON András - művészet-
történész

ASZTALOS Mihály

BÁTONYI Pál - nyá. ezredes (Szód)

LŐRINCZ Róbert - könyvtáros

VOLENTICS Gyula - Magyar

Kultúra Lovagja díjas helytörténeti
kutató (Szód)DUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI
SZEMLE

Dunakeszi-Alag Helyismereti Lapja

Megjelenik évente háromszor,

1000 példányban

Alapító szerkesztők:

Csonka Attila és Lőrincz Róbert

Felelős szerkesztő:

Lőrincz Róbert

Kiadja: Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár

Dunakeszi, Kossuth Lajos u. 6.

Felelős kiadó: Csonka Mária

Nyomdai előkészítés:

Preysing Frigyes

Nyomda: Raszter Ny., Budapest

ISSN 1789-9230

E-mail: szemle@mail.dkvk.hu

A lap megjelenését támogatja

Dunakeszi Város Önkormányzata

A lapszám címlapján szereplő fo-
tók a Révész István Helytörténeti
Gyűjtemény, a 4-6. oldalon található
képek Asztalos Mihály tulajdonát
képezik.

LŐRINCZ RÓBERT

A Magyar Lovaregylet dunakeszi-alagi dokumentumai

II. rész: Az Alagi Polgári Lövészegyesület iratai

A több száz éves múltra visszatekintő magyar sportlövészet keletkezésének oka - az európaihoz hasonlóan - nem a mai értelemben vett sportszeretet, hanem a városok védelmére létrehozott önszerveződés, a polgárok egyletekbe való tömörítése és fegyveres kiképzése volt. Az első magyar lövészegylet, melyet egyben az első magyarországi sportegyesületnek is tartanak, 1510-ben a felvidéki Késmárkon alakult meg. Néhány éven belül további egyletek jöttek létre elsősorban a Felvidéken (Selmecbányán, Lőcsén, Körmöcbányán) majd hamarosan Sopronban is. A török hódoltság után Budán, később Pesten és Egerben alakult lövészklub. A 19. század folyamán az egyletek száma rohamosan növekedett, s 1871-ben 73 egyesület szövetségre lépve megalakította az Országos Nemzeti Lövész Egyletet. Az 1900-as évek elején, majd a két világháború között, a fiatalok katonai nevelésének előtérbe kerülésével a lövészet újra kiemelt szerepet kapott.

Az 1910-ben önállósult Alagon 1930-ban alapították meg a polgárok lövészklubjukat, Alagi Polgári Lövészegyesület néven, melynek rövid történetéből a nemrég előkerült Dunakeszi-Alaggal kapcsolatos lovaregyleti iratok alapján villantunk fel mozaikokat.

A frissen alakult egylet első feladata saját lőtér létrehozása volt. A megfelelő terület bérlése ügyében az alagi földek tulajdonosához, a Magyar Lovaregyletnek kellett fordulniuk. A rövidesen megérkezett válaszból kiderül, hogy a lőtér építésére a mai evangélikus templom telke és a posta közötti területsávot jelölték ki:

„Kérésükre megengedem, hogy a Magyar Lovaregylet alagi birtokának a posta épület mögötti szántóföldjén /:

1314 kthrsz ./közvetlen a főtí út mentén elhúzódo fenyves mellett - hozzávetőleg 100 - 110 méter hosszban egy lőteret létesítsenek és ott az ezzel kapcsolatban szükséges lőbódét stb. megépíthessék.

Az Alagi P. Lövészegyesület tartozik a lővőtér északi védtöltés végétől a főtí út menti drótkerítésig - továbbá a déli védtöltés végétől a posta épület kert kerítéséig egy drótkerítést felállíttatni, tartozik a posta épület kert kerítése mellett az onnan kiinduló drótkerítésbe kapcsolódva - a községi gyalogjáró útra nyilván egy kulccsal zárható léckaput készíttetni azért, hogy a lőtér állandóan zárható legyen s ott az átengedett területen csakis arra illetékesek, vagy az oda gyakorlatozásra kivézenyelt lövészegyesületi tagok vagy leventék jelenhessenek meg.[...]

Az Alagi Polgári Lövészegyesület az átengedett területet - illetve lőteret 1931 évi december hó 31-ig használhatja - azontúl évenként a Magyar Lovaregylet Igazgatóságához benyújtandó kérvényben kell kérnie a használati engedély megújítását. [...]

Alag, 1930. május 19.

Tisztelettel: [Herceg Odescalchi Béla], a Magyar Lovaregylet elnöke"

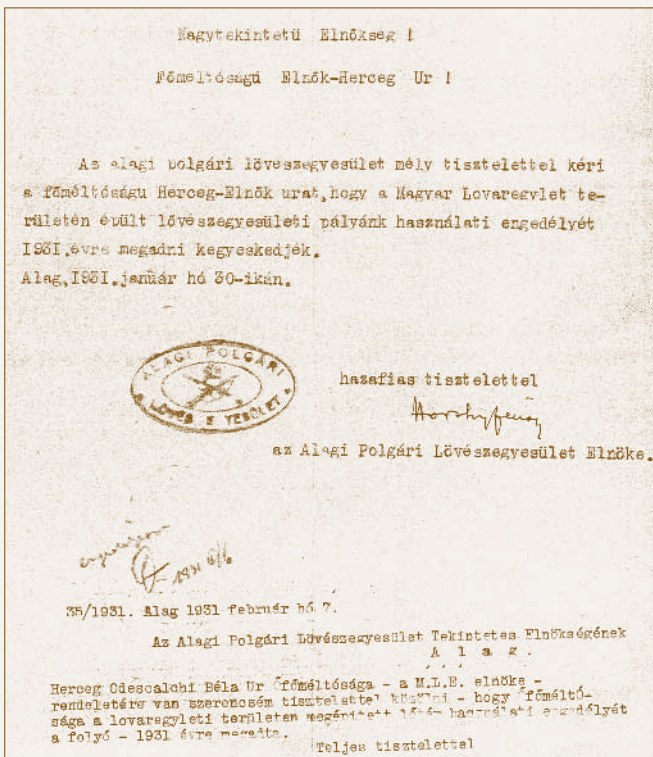
Alig száradt azonban meg a pecsét a szerződésen, a Lövészegyesület első elnöke, az alagi gazdaság vezetője, Fichtner Károly lemondott az egylet vezetéséről:

„Nagyfokú hivatalos elfoglaltságomra való tekintettel, mely lehetetlenné teszi azt, hogy az Alagi Polgári Lövészegyesületnél viselt tisztségem megkövetelte agilitást és munkát megfelelő módon végezhessem - főleg most, amikor az Egyesület a munka, a szervezkedés kezdet kezdetén áll, amikor az egyes tisztségekkel kapcsolatban a legnehezebb, a legtöbb munka végzendő - kötelességemnek tartom, hogy az elnöki tisztségről leköszönjek - kérve, hogy ezen lemondásomat a Tekintetes Választmány tudomásul venni és elfogadás végett a közgyűlés elé terjeszteni szíveskedjék. Megköszönve az eddig velem szemben fennálló és nekem előlegezett bizalmat - mély tisztelettel vagyok a Tekintetes Választmánynak mindenkor szolgálatra készen. Alag, 1930. június hó 18.”

Fichtnert az 1900-óta Alagon élő Horthy Jenő váltotta az elnöki székben. Horthy Miklós kormányzó fivérének személyében tehát befolyásos személyiség került az alagi lövészegylet élére. A hivatalos ügyek intézése azonban főleg az ügyvezető elnök, Dr. Pethő József alagi állatorvos feladatkörébe tartozott.

Az egyesület a szerződésben foglaltak szerint minden évben pályahasználati engedélyért folyamodott a Magyar Lovaregylet igazgatóságához, s az engedélyt minden évben meg is kapta.

Az 1931-es évre szóló pályabérlési kérelem Horthy Jenő aláírásával

Egy 1934 augusztusában kelt irat alapján azonban kiderül, hogy a lövészegylet súlyos pénziánnal küszködött. Horthy Jenő elnök egy, az alagi lőtéren építendő tekepálya engedélyezését kérvényezte, jelezve: „Kérésünk indoklásául legyen szabad felemlíteni, hogy ezzel is biztosítani akarjuk a lőtér minél nagyobb látogatottságát, hogy előmozdítsuk a rendkívüli anyagi nehézségekkel küzdő Alagi Polgári Lövészegyesület anyagi jólétét.” Az engedélyt megkapták, ám az anyagi gondokat ez sem oldotta meg. 1936-ban a Lovaregylet 240 pengő segílyt nyújtott az egyesületnek, hogy az a lőtér őrének bérét ki tudja fizetni.

1937 elején dr. Pethő József ügyvezető további egy évre kérte a pálya használatának lehetőségét, valamint, hogy az őr bérét – lőtér fenntartási hozzájárulás címen – továbbra is megkaphassák.

Az Alagi Polgári Lövészegyesület ügyvezető elnöke, dr. Pethő József

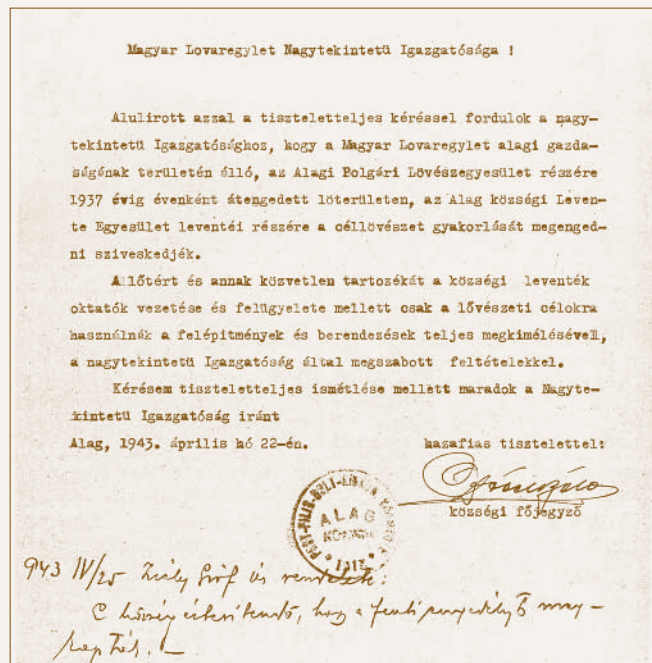
„A Magyar Lovaregylet Nagytekintetű Igazgatóságának Budapest. Alolított azon tiszteletteljes kéréssel fordulok a nagytekintetű Igazgatósághoz az alagi Polgári Lövészegyesület nevében, hogy szíveskedjék a lőtér használati jogunkat az 1937.-ik évre meghosszabítani.

Egyben tisztelettel kérem a nagytekintetű Igazgatóságot, hogy az 1936-os évben részünkre lőtér fenntartási hozzájárulás címen kiutalt 240.- P.-t az 1937.-ik évre is kiutalni kegyeskedjék.

A Magyar Lovaregylet Nagytekintetű Igazgatóságának nemes támogatásáért előre is hálás köszönetet mondok hazafias tisztelettel:

[Dr. Pethő József] az alagi Polgári Lövész Egylet ü.vezető elnöke.”

Ám semmi sem segített. Az egyesület a pályabérlési engedélyt 1937-re ugyan megkapta, de a következő évtől – valószínűleg fizetéseképtelenség miatt – azt már nem újították meg. Erről egy 1943-ban kelt iratból értesülhetünk, melyet az alagi főjegyző küldött a Magyar Lovaregylet igazgatóságának. Czöbel Béla azzal a kéréssel fordult a testülethez, hogy engedélyezzék a lőtéren az Alagi Levente Egyesület tagjai részére a céllövészet gyakorlását.

Czöbel főjegyző kérelme és az Alagi Levente Egyesület tagjai

Az iratból kiderül, hogy az Alagi Polgári Lövészegyesület 1937-ig használhatta a lőpályát. Mivel 1937 után nem találunk Lövészegyesülettel kapcsolatos anyagokat az iratcsomóban, ezért valószínűsíthetjük, hogy az egylet, az anyagi gondok miatt elvesztett lőterület hiányában, meg is szűnt.